

© Dina Štěrbová

Zmíníme se dnes o nejdůležitější z nevládních organizací muslimů, která svoji působnost zaměřila na Severní území, to jest na tu část rozděleného Kašmíru, která spadá pod administraci Pákistánu a spadá do okolí řek Indu a Hunzy. Jejím správním centrem je město Gilgit, nacházející se na soutoku Hunzy s řekou Gilgit, pod které spadá i správní centrum Baltistánu, městečko Skardu. Z obou oblastí je mnohem vyvinutější oblast Gilgitu a Hunzy, kromě jiného proto, že se od nepaměti nacházela na jedné z nejdůležitějších větví tzv. hedvábné stezky, v dnešní době pokračující v podobě KKH spojující vnitrozemí Pákistánu s Čínou přes sedlo Kunjerab Pass. Oblast Baltistánu je vzhledem k rozdělení Kašmíru jakýmsi slepým koncem, když všechny původní obchodní stezky do Ladakhu (např. údolím Indu či Shyoku) dnes končí v přísném pohraničním pásmu ve vzdálenosti desítek kilometrů od čáry příměří. Skardu sice bylo ke Karakorum Highway napojeno v 80.tých letech minulého století odvážnou, cca 200km dlouhou cestou, vysekanou v nejdivočejší části kaňonu Indu prořezávajícího se zde doslova napříč Himalájemi, tato odnož ale končí v podstatě slepě ve Skardu, resp. má jen místní význam pro oblast Khapulu a Kharmangu, což jsou části Baltistánu blízké Indii. Důvody její stavby byly převážně strategické, aby pákistánská armáda měla v celém rozsahu přístup k čáře příměří od Horského sedla Conway Pass (cca 6000m) přes horské hřebeny tvořené sedmitisícovými horami i ledovci Kondus a Saltoro a potom dál přes Kargil a Deosai Plains. Zeměpisně lze zhruba říci, že severní část čáry příměří rozděluje Západní a Východní Karakorum.

Pro obě oblasti, Hunzu i Baltistán je z nevládních organizací nejdůležitější činnost tzv. Aga Khan Development Networku i když tato činnost je ve své velmi převážné většině směřována do první z nich. Aga Khanova nadace, jak bychom mohli název instituce přeložit, byla založena a je stále řízena jeho výsostí 49. imámem a duchovním vůdcem Ismailitů, princem Karimem Aga Khanem. Zmíněné skutečnosti zasluhují vysvětlení, které spočívá v tom, že Islám již od svého počátku trpěl velkou

roztříštěností. Prorok Mohamed totiž zemřel v roce 632 aniž by jmenoval svého nástupce a tím se po jeho smrti rozpoutal boj o moc, v důsledku kterého mnoho z prvních vůdců zemřelo násilnou smrtí. Situace vykristalizovala do vzniku dvou hlavních sekt Islámu, početnější sekty Sunnitů a méně početné sekty Shia. Sunnité svoje nejvyšší zástupce, kalify, volí, zatímco sekta Shia věří v linii pokrevních následovníků proroka, začínající Mohamedovou dcerou Fatimou a bratrancem Alim, nazývaných imámy. Poslední imám Shiitů přitom zmizel v dějinách přibližně v devátém století. Sekta Ismailitů, nebo následovníků Aga Khana, jak se jim říká, je odnoží sekty Shia, která se oddělila již v osmém století aby následovala bratra Shiitského imáma jménem Ismail. Současný princ Aga Khan je proto Ismaility považovaný za 49. pokrevního následovníka proroka Mohameda. Lidé v Severních územích jsou přibližně stejnoměrně rozděleni do všech tří sekt, u nichž každá vznikla konverzí původně buddhistických obyvatel v různých stoletích novověku na základě činnosti odlišných misionářských tažení. Tak například ismailističtí věrozvěsti přišli od západu z Iránu přes Chitral v 10. století, zatímco sunitští údolím Indu ze Swatu v 16. století. Shiitští misionáři pak přišli od východu z Kašmíru nejpozději, teprve v 17. století. Odpovídají tomu i území s největší hustotou vyznavačů každé ze sekt, když ismaility najdete prakticky bez výjimky soustředěné v Hunze, zatímco gilgitská oáza s přilehlým údolím Indu je namíchaná z vyznavačů obou dalších sekt. Baltistán je pak vzhledem k své odlehlosti a nepřístupnosti prakticky výhradně tvořen Shiity. Smíšená přítomnost obou sekt, bohužel, v oblasti, která je navíc příhraniční s afghánským Hindukušem, přináší trvalé napětí, doprovázené střídavě vysokým stupněm násilí, v dnešní době ovlivňovaném i infiltrací Talibanu ze sousedního Afghánistánu.

Vraťme se ale k Ismailitům a k jejich duchovnímu vůdci princovi Aga Khanovi. Již jeho otec od 40tých let minulého století realizoval různé rozvojové programy v mnoha zemích světa, kde žili ismailité. Byly mezi nimi: východní Afrika, Bangladéš, Indie, Sardinie i Pákistán (s centrem v Karáči) a programy se týkaly zdraví, vzdělání, rozvoje venkova a podobně. Postupně se činnost vyvíjená v Pákistánu, hlavně poté co se duchovním vůdcem stal současný princ Karim, více zaměřila na Severní oblasti, především ale do údolí Hunzy a Gilgitu. Každý, kdo se zde pohybuje si nemůže nevšimnout často se vyskytujících tabulí se zkratkami jednotlivých programů: AKHS (Aga Khan Health Services) na podporu zdravotnictví, AKRSP (Aga Khan Rural Support Program) na rozvoj vesnic, AKES (Aga Khan Education Services) na podporu vzdělání a další. Práci nadace dokumentují nové vodovody, malé elektrárny využívající vodní energie, zavlažovací systémy, zalesňování, ale i pokusná políčka zkoušející nejvýhodnější osivo, bezpočet základních škol i zdravotních center. Agentury nadace přitom poskytují rozsáhlé poradenství i projektovou pomoc a podporují aktivní spolupráci samotných vesničanů na daném projektu tak, aby tito mohli získat pocit, že se o dílo sami zasloužili. V Gilgitu stojí Aga Khanova universita a několik škol. Aga Khanova nadace v Severních oblastech supluje roli státu, ač je to nevládní instituce. Její činnost je financována z darů bohatých zemí jako Kanada, Nizozemsko, V. Británie, Německo, Norsko a v posledních letech také Evropská Unie. Samotný duchovní vůdce žije ve Francii a agentury nadace se nacházejí kromě této země i v řadě dalších, například ve Švýcarsku. Aga Khan sám pracuje hlavně na tom, aby pro svoji činnost získal

podporu bohatých celého světa. Přibližně jednou ročně vůdce ismailitů přijíždí i do Karimabádu v Hunze, kde se na jeho počest konají obrovské mítinky věřících, kteří se zde shromažďují z celých Severních oblastí. Lidé projevují téměř fanatickou oddanost, líbají lem jeho roucha a pijí vodu, ve které si umyl ruce. Obrovské nápisy z kamenů na okolitých svazích silně připomínají u nás již naštěstí překonaný kult osobnosti, ale zásluhy Aga Khana pro rozvoj tohoto jinak světem zapomenutého regionu jsou zcela jistě neopomenutelné.